

bureaubroekhuizen

Al doende leert men

Tussentijdse evaluatie van het Districtelijke
Ondermijningsteam Gelderland-Midden

Auteur

Drs. Jolijn Broekhuizen

Met medewerking van

Sanne van Ruiten

Tysha te Beest

Juni, 2023

Inhoudsopgave

Conclusie	4
1 Inleiding.....	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Onderzoeksopzet	6
1.3 Reflectie op onderzoeksopzet	7
1.3 Leeswijzer	8
2 Inzet DOT GM.....	9
2.1 Inzet in het afgelopen jaar	9
2.2 Bekendheid van het DOT GM	10
2.3 Eigen capaciteit	11
3 Sterke punten – meerwaarde DOT GM.....	12
3.1 Extra slagkracht	12
3.2 Kennis, ervaring en netwerk	12
3.3 Learning on the job: van handelingsverlegen naar zelfverzekerd	12
3.4 Bereikbaarheid, snelheid en laagdrempeligheid	13
3.5 Prettige samenwerkingspartners	13
3.6 Energie bestuurlijke aanpak	13
4 Bijdrage DOT GM aan het tegengaan van ondermijning	15
4.1 Opbrengst controles	15
4.2 Meer kwaliteit en omvang controle	16
4.3 Preventie en bewustzijn door communicatie	16
4.4 Stimuleren bewustzijn ondermijnende criminaliteit	17
4.5 Ondersteuning van de toepassing van bestuursrecht	17
4.6 Brede inzet	17
5 Suggesties ter verbetering van het DOT GM	18
5.1 Delen inzetmogelijkheden én lessen uit de praktijk	18
5.2 Stimuleren en faciliteren borging van het geleerde bij gemeenten	18
5.3 Stimuleren informeren OM	19
5.4 Ondersteuning fase na controle	19

5.5 Actueel inzicht in de beschikbare uren per gemeente	19
5.6 Bespreekbaar maken overzetten uren tussen gemeenten	20
5.7 Aandacht rolverdeling, bevoegdheden en verwachtingen controle	20
5.8 Proactieve instelling	20
5.9 Meer aandacht voor relatie tot ondermijning	20

Conclusie

Uit de tussenevaluatie van het Districtelijk Ondernijningsteam Gelderland-Midden (vanaf hier: DOT GM genoemd) komt een positief beeld naar voren. Alle partners geven aan dat het DOT GM meerwaarde heeft. Verschillende punten van het DOT GM krijgen waardering;

- Extra slagkracht;
- Kennis, ervaring en netwerk;
- Learning on the job: van handelingsverleggen naar meer zelfverzekerdheid;
- Bereikbaarheid, snelheid en laagdrempeligheid;
- Prettige samenwerkingspartners;
- Energie binnen de bestuurlijke aanpak.

De kennisdeling vanuit het DOT bestaat uit verschillende facetten: 1) praktisch ingestoken kennisoverdracht bijvoorbeeld in een kennissessie over horecacontroles, 2) het leren in de praktijk: voor, tijdens en na een controle in een gemeente 3) leren door de kennisoverdracht vanuit juristen (bijvoorbeeld over een bestuurlijke maatregel of beleid) en 4) leren door middel van de door het DOT aangeleverde praktische handreikingen, formats en draaiboeken.

Als we inzoomen op de bijdrage die het DOT GM levert aan het tegengaan van ondernijning, dan merken verschillende partners op dat controles van hogere kwaliteit en grotere omvang zijn als het DOT GM meegaat. Door de controles zelf alsook de communicatie over de opbrengst van deze controles ervaren partners een preventief effect. Het DOT GM ondersteunt ook de toepassing van bestuursrecht in de aanpak van ondernijnende criminaliteit, met name via de inzet van de juristen. Het DOT GM wordt hiernaast ook ingezet om het bewustzijn van ambtenaren van ondernijnende criminaliteit te vergroten.

Hoewel het de gemeenten niet precies bekend is hoeveel uren inzet ze nog over hebben van het DOT GM, geven de meeste gemeenten aan dat hier nog wel ruimte in lijkt te zitten. Enkele gemeenten geven aan dat zij denken dat ze het totaal beschikbare aantal uren niet helemaal op gaan maken. Dit komt met name doordat ze onvoldoende eigen capaciteit hebben om gezamenlijk met het DOT GM aan de slag te gaan. De juridische ondersteuning is door sommige gemeenten (nog) niet gebruikt, omdat daar nog geen aanleiding voor was. Een laatste reden waardoor sommige gemeenten het DOT GM nog niet volledig benut hebben, is dat zij niet geheel helder hebben wat het breed scala aan inzetmogelijkheden is. Meerdere gemeenten pleiten daarom voor het (hernieuwd) onder de aandacht brengen hiervan, bijvoorbeeld via een video, een 'smoelenboek' of door (ter inspiratie) te laten zien waar het DOT GM tot nu toe bij andere gemeenten voor in is gezet.

Naast dit aandachtspunt, brengen partners nog een divers aantal (soms kleine) suggesties voor een mogelijke verbetering van het DOT GM naar voren:

- Stimuleren en faciliteren van gemeenten in het borgen van het geleerde;
- Stimuleren van het informeren van het OM na een controle met een strafrechtelijk aanknopingspunt;
- Ondersteunen van de fase na de controle;
- Actueel inzicht in de beschikbare uren per gemeente;
- Bespreekbaar maken beschikbaar stellen uren voor andere gemeenten;
- Een proactieve instelling: naast vraaggericht ook aanbodgericht werken;
- Aandacht (blijven) houden voor de rolverdeling en bevoegdheden tijdens controles en het helder uitspreken van verwachtingen;
- Aandacht voor de relatie tussen de onderwerpen waarop het DOT GM zich inzet en (de geprioriteerde) ondernijningsthema's.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeenten uit Gelderland-Midden kunnen met een urenbudget de inzet van een districtelijk ondermijningsteam (DOT) aanvragen; een team dat kan helpen bij het uitvoeren van integrale controles en de hiernavolgende juridische afwikkeling. Meer specifiek zijn zes verschillende wijzen van ondersteuning onderscheiden:

- Kennisontwikkeling (theorie en training on the job)
- Juridische verankering en advisering
- Advisering in de opvolging (bijv. bestuurlijke rapportages en maatregelen)
- (integrale) controle, vergroten slagkracht
- (preventieve) handhaving
- Advisering bestaande verordeningen, beleidsregels en werkprocessen.

In totaal kan het Districtelijke Ondermijningsteam Gelderland-Midden (vanaf hier DOT GM genoemd) jaarlijks 1.222 uren ingezet worden: circa 1.000 uren voor toezicht en 222 uren voor juridische ondersteuning. Per gemeente betreft dit 67 uren toezicht en 14 uren juridische ondersteuning.¹

In het document Richtlijnen inzet DOT GM (versie 3-6-22) staan verschillende thema's benoemd waar het DOT GM op in kan worden gezet:²

- Horeca, belwinkels en kapperszaken
- Opiumwet (evt in samenwerking met het project Stuwdam)
- Automotive branche
- Recreatie (evt. in samenwerking met het project Ariadne)
- Woonfraude
- Integrale bedrijvencontroles (evt. in samenwerking met Theseus)
- Mensenhandel
- Supermarkten
- DOR (Digitaal opkopers register)
- Zorgcriminaliteit (zorgfraude en onrechtmatigheden).

Bovenstaande werkzaamheden zijn gebaseerd op de specialismen en bevoegdheden van de toezichthouders en juristen van het DOT GM.

Het DOT GM loopt op het moment van schrijven een jaar. Hierdoor bestaat bij de projectleider behoefte aan een evaluatief moment³, waarbij de volgende vraag centraal staat:

- *Hoe vinden partners dat het DOT helpt bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit?*

Gezien de ondersteuning van het DOT GM grotendeels bestaat uit de inzet van toezichthouders bij integrale controles, zal de focus van deze tussenevaluatie op deze inzet liggen. Korter zal aandacht besteed worden aan de ervaring met de juristen van het DOT.

¹ Bron: Fact sheet Districtelijk ondermijningsteam Gelderland-Midden.

² Bron: Richtlijnen inzet DOT GM versie 03062022. Hierbij wordt aangemerkt dat dit geen uitputtende opsomming van inzetmogelijkheden betreft.

³ Het voorlopige plan is over een jaar meer uitgebreide evaluatie uit te laten voeren, waarin zowel kwantitatieve als kwalitatieve onderzoeksmethoden gehanteerd worden en waarin naast partners ook deelnemers aan het DOT zelf bevraagd worden.

We formuleren vier deelvragen:

1. Op welke wijze is het DOT het afgelopen jaar door gemeenten ingezet?
2. Wat zijn positieve ervaringen van partners met het DOT?
3. Heeft het DOT bijgedragen aan het tegengaan van ondermijning?
4. Wat zijn mogelijke verbeterpunten van het DOT?

In deze korte notitie geven we een antwoord op deze onderzoeksvragen.

1.2 Onderzoekopzet

Het onderzoek bestaat uit drie onderdelen.

I Scan documentatie

Allereerst hebben we ter context en achtergrond een scan gemaakt van bij het DOT opgevraagde documentatie:

- Communicatie over het DOT GM aan gemeenten (zoals e-mails, een fact sheet en een richtlijnendocument);
- Documenten waarin registraties staan betreffende de inzet van het DOT GM;
- Communicatie over de opbrengst van de Actieweek gericht op de automotive branche.

II Interviews

Vervolgens hebben we 16 (groeps)interviews gevoerd, waarin op verzoek van de opdrachtgever is gesproken met 15 gemeenten, vijf partners: RIEC, OM, politie, provincie en Omgevingsdiensten en de voorzitter van Samen Weerbaar. De interviews hebben plaatsgevonden tussen 22 mei en 14 juni. Een senior onderzoeker voerde het gesprek, een junior onderzoeker maakte het verslag.

Tabel 2.1 Respondenten

Organisaties	Datum interview
1. D6 Rivierenland West: gemeente Overbetuwe	22 mei
2. D6 Rivierenland West: gemeente Lingewaard	22 mei
3. D7 IJsselwaarden: gemeente Doesburg	23 mei
4. RIEC Oost-Nederland	24 mei
5. OM	24 mei
6. Provincie Gelderland	25 mei
7. D1 Veluwe Vallei Noord: gemeenten Nijkerk, Barneveld en Scherpenzeel	25 mei
8. D7 IJsselwaarden: gemeente Rheden	1 juni
9. D8 Rivierenland Oost: gemeenten Zevenaar, Duiven en Westervoort	1 juni
10. D3 Veluwe Vallei Zuid: gemeenten Wageningen en Renkum	5 juni

11. Omgevingsdienst Arnhem/projectleider Theseus	5 juni
12. Omgevingsdienst De Vallei	5 juni
13. Politie	7 juni
14. D4 Arnhem Noord en D5 Arnhem Zuid: gemeente Arnhem	7 juni
15. D2 Ede	8 juni
16. Burgemeester 1Stroom, voorzitter Samen Weerbaar	14 juni

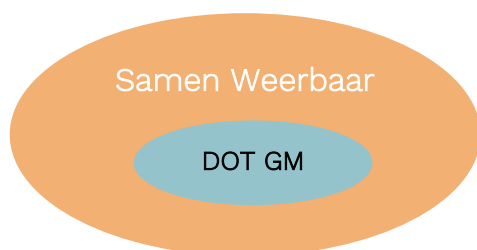
III Analyse en rapportage

De informatie uit de interviews is in samenhang geanalyseerd met de informatie uit de scan langs documentatie en opgetekend in de onderhavige notitie. De conceptrapportage is op 22 juni besproken met de programmacoördinator van Samen Weerbaar en de accountmanager van Gelderland-Midden van het RIEC Amsterdam-Amstelland. Hierna is de definitieve rapportage opgeleverd.

1.3 Reflectie op onderzoeksopzet

Onderscheid DOT – Samen Weerbaar soms moeilijk te maken

Voor gemeenten bleek het tijdens het onderzoek soms moeilijk om onderscheid te maken tussen wat vanuit het DOT GM plaatsvindt (als onderdeel van Samen Weerbaar) of vanuit Samen Weerbaar (maar losstaand van het DOT GM). Voor deze evaluatie is het van belang dat het puur om het DOT GM gaat. Dus om de groenige ovaal in onderstaande grafische weergave.

Dat dit onderscheid moeilijk te maken is komt waarschijnlijk doordat de projectleider van het DOT GM ook als programmacoördinator van het samenwerkingsverband Samen Weerbaar fungeert en omdat het DOT GM onderdeel is van Samen Weerbaar. Dit vormt in de praktijk overigens geen probleem (zover wij dat kunnen zien), maar het is wel van invloed op de onderzoeksbevindingen. Hoewel we hier puur het DOT GM evalueren, kwamen er namelijk geregeld activiteiten aan de orde die los van het DOT GM maar wel ook binnen Samen Weerbaar ondernomen worden, zoals het verbinden van een gemeente met andere gemeenten of het ontwikkelen of verstrekken van een format of draaiboek. In dit onderzoeksrapport zullen we – zover mogelijk – proberen het onderscheid te maken tussen activiteiten vanuit het DOT GM en activiteiten vanuit het gehele programma Samen Weerbaar.

Focus op ervaringen partners

Het is goed om te benoemen dat de focus van deze korte tussenevaluatie ligt op de ervaringen van partners. Een completer beeld zal geschetst worden van het functioneren van het DOT GM bij de afronding van de inzet. Op dat moment zullen bijvoorbeeld ook deelnemers van het DOT GM zelf bevraagd worden.

1.3 Leeswijzer

De notitie is als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk 2

•Onderzoeksvraag 1: de inzet van het DOT GM

Hoofdstuk 3

•Onderzoeksvraag 2: de positieve ervaringen met het DOT GM

Hoofdstuk 4

•Onderzoeksvraag 3: bijdrage DOT GM aan het tegengaan van ondermijning

Hoofdstuk 5

•Onderzoeksvraag 4: suggesties ter verbetering van het DOT GM

2 Inzet DOT GM

Samengevat:

Alle gemeenten hebben het DOT GM in het afgelopen jaar ingezet doordat alle gemeenten deelnamen aan de automotieve controles eind maart 2023. Buiten deze controle heeft het merendeel van de gemeenten uit Gelderland Midden het DOT tenminste nog bij één andere controle betrokken. Een klein(er) aantal gemeenten zette juridische advisering in, liet een bewustwordingssessie verzorgen of een specifieke en praktische kennissessie (bijvoorbeeld over het DOR). De mate van inzet verschilt tussen gemeenten. Dit komt soms door de beperkte eigen capaciteit om controles te doen en soms door onbekendheid van de mogelijkheden van het DOT GM.

In dit hoofdstuk schetsen we in 2.1 een globaal beeld van de inzet van het DOT GM vanaf de start tot het moment van schrijven (begin juni 2023). We baseren ons hierbij op interviewinformatie en op registratiebestanden van het DOT. We gaan in paragraaf 2.2 en 2.3 vervolgens in op factoren die de mate van inzet van het DOT GM beïnvloeden.

2.1 Inzet in het afgelopen jaar

Het Districtelijk ondermijningsteam Gelderland-Midden (DOT GM) is als hamerstuk in het DVO vastgesteld en vervolgens per 1 april 2022 van start gegaan. Tijdens de Tweedaagse Conferentie van Samen Weerbaar op 12 mei en 13 mei 2022 hebben 12 van de 15 betrokken gemeenten het Convenant samenwerking ondermijningsteam Gelderland-Midden getekend. De overige handtekeningen zijn later gezet.

De toezichthouders van het DOT GM zijn onbezoldigd als ambtenaar binnen 1Stroom (gemeente Duiven en Westervoort) aangesteld. Het getekende Convenant samenwerking ondermijningsteam Gelderland-Midden maakt het mogelijk dat de toezichthouders en juristen van het DOT GM binnen alle gemeenten van Gelderland-Midden ingezet kunnen worden. De gemeenten zijn gevraagd de toezichthouders in de gemeente middels een aanwijfsbesluit als toezichthouder aan te wijzen.

We hebben op basis van interviewinformatie en registratiebestanden van het DOT een reconstructie⁴ gemaakt van de inzet van het DOT GM in het eerste jaar.⁵ We constateren het volgende:

- Alle gemeenten hebben meegedaan aan de automotieve week⁶.
- Buiten deze controle hebben 11 van de 15 gemeenten het DOT GM tenminste nog bij één andere controle betrokken. Het gaat hierbij om minimaal nog één andere controle en maximaal vijf andere controles. Deze andere controles zijn veelal gericht geweest op de volgende thematiek: illegaal werkzame of woonachtige arbeidsmigranten, horeca, bedrijventerrein en prostitutie.
- Een klein aantal gemeenten heeft juridische ondersteuning van het DOT-GM gevraagd. Het gaat om het (spoed)sluiten van een woning of bedrijf, advies over een specifieke casus en advies over beleid.

⁴. We hebben deze reconstructie gemaakt om grote lijnen in de inzet te destilleren.

⁵ Vanwege anonimiteit hebben we besloten de tabel met de inzet per gemeente niet op te nemen, maar deze alleen als analysebron te hanteren.

⁶ Eén gemeente via een andere gemeente.

- Eveneens een klein aantal gemeenten hebben het DOT GM gevraagd om een sessie of training te geven om het bewustzijn van en kennis over ondermijnende criminaliteit te vergroten (bijvoorbeeld bij specifieke afdelingen).
- Het DOT GM heeft bij een aantal gemeenten een kennissessie voor handhavers en/of toezichthouders gehouden, bijvoorbeeld over het DOR (digitaal opkoopregister), over horeca, prostitutiecontroles en smart- en growshops.

Niet alle gemeenten maken evenveel gebruik van het DOT GM. Hier kunnen verschillende redenen zijn. Ten eerste dat gemeenten te weinig bekend zijn met de mogelijkheden van de toezichthouders en juristen van het DOT GM. Ten tweede de beperkte eigen capaciteit om controles te doen. Eigen capaciteit is immers wel nodig om bijvoorbeeld controles uit te voeren. Tegelijkertijd blijkt dat ook voldoende capaciteit, bijvoorbeeld juridische, de aanleiding vormen om de juristen van het DOT juist niet te betrekken. In de komende twee paragrafen komen deze twee thema's (bekendheid van het DOT en de eigen capaciteit) aan de orde.

2.2 Bekendheid van het DOT GM

Communicatie vanuit het DOT GM

Voor de start zijn alle gemeenten, gezagsdriehoeken/basisteams politie en het DVO over het DOT GM geïnformeerd middels een (PowerPoint)presentatie. In deze presentatie staan: de doelstelling, samenstelling en werkwijze, invulling, thema's en juridische en financiële aandachtspunten.

Vanaf de start zijn er verschillende e-mails aan deelnemende gemeenten gestuurd, zoals:

1. 27-5-22: Markering start van het team met de vraag om toezichthouders in de gemeente middels een aanwijsbesluit als toezichthouder aan te wijzen (met bekendmaking in het gemeenteblad)
2. 16-6-22: Voortgangsbericht met infographic over de mogelijke inzet van het DOT GM en richtlijnen over de inzet van het DOT GM
3. 15-9-22: Voortgangsbericht met een getekend convenant DOT GM, een infographic over de mogelijke inzet van het DOT GM, een herhaalde vraag om het aanwijsbesluit.

Hiernaast zijn er via Mailchimp (vanuit samenweerbaar@1stroom.nl) verschillende nieuwsberichten gestuurd, waarin de ontwikkelingen van het DOT GM benoemd zijn:

- 25-3-22: Nieuwsbrief Samen Weerbaar met los van andere berichten (zoals de aankondiging van de Conferentie Samen Weerbaar) een bericht over het Ondermijningsteam in oprichting.
- 22-4-22: Aankondiging: Lancering Ondermijningsteam Gelderland-Midden op 25 juni, inclusief een document dat gemeenten als concept persbericht kunnen gebruiken over hun deelname aan het ondermijningsteam.
- 31-5-22: Inhoudelijke terugblik tweedaagse conferentie Samen Weerbaar (inclusief een bericht over het bekrachtigen van het DOT GM).
- 19-7-22: Eerste controles DOT GM uitgevoerd. Het gaat om tien pandencontroles in de gemeenten Nijkerk en Barneveld in het kader van huisvesting arbeidsmigranten.
- 11-10-22: Update ontwikkelingen binnen Samen Weerbaar, waaronder het DOT GM: het convenant is door alle gemeenten getekend, aanwijzingsbesluiten toezichthouders DOT en GM zijn bij bijna alle gemeenten vastgesteld en bekendgemaakt. Het DOT GM heeft inmiddels een bijdrage geleverd aan verschillende integrale controles (arbeidsmigranten, horeca, bedrijfspanden en het DOR, digitaal opkopersregister).

Gemiddeld genomen worden deze nieuwsbrieven eens in de zes weken verstuurd.

De ontwikkelingen van het DOT GM worden hiernaast gedeeld in één op één contacten (telefonisch of per e-mail) en worden maandelijks besproken tijdens de Werkgroep Ondernijning Gelderland (vertegenwoordigers van de vijftien gemeenten in Gelderland-Midden).

In 2023 is er met name veel contact geweest over de actieweek automotive branche van Samen Weerbaar, welke eind maart heeft plaatsgevonden.

Ervaringen partners

De meeste partners zijn reeds voor de start van het DOT GM op de hoogte gesteld van de komst van dit team. Bijvoorbeeld door de projectleider van het DOT GM, tijdens een overleg of via de e-mail. Enkele benoemen de factsheet van het DOT GM waarin staat waar het team voor ingezet kan worden en hoe deze inzet procesmatig in het werk gaat.

Aan de ene kant weten partners vrij goed waar het DOT voor in te zetten is en geven ze aan dat ze de projectleider makkelijk eventuele vragen hierover kunnen voorleggen. Aan de andere kant zijn er partners die (hiernaast) het toch prettig zouden vinden om (nogmaals) goed meegenomen te worden in de mogelijkheden van het DOT. Bijvoorbeeld van de expertise en vaardigheden van de leden van het DOT. En van manieren waarop het DOT kan worden ingezet, los van bijvoorbeeld controles. Op dit thema komen we terug bij paragraaf 5.1 (onderdeel van het hoofdstuk Suggesties ter verbetering van het DOT GM).

2.3 Eigen capaciteit

Beperkte capaciteit gemeenten voor controles

Uit de gesprekken met gemeenten komt naar voren dat enkele gemeenten het DOT GM waarschijnlijk niet volledig kunnen gaan benutten vanwege eigen beperkte capaciteit. Bijvoorbeeld voor controles, maar ook voor het volgen van cursussen is capaciteit vanuit de eigen organisatie nodig.

Voldoende juridische capaciteit

Verschillende gemeenten geven aan dat zij (nog) geen aanspraak hebben gedaan op juridische capaciteit omdat zij 1) deze capaciteit voldoende in huis hebben, 2) (nog) geen juridische activiteiten in het kader van het tegengaan van ondernijning nodig hebben gehad. Zo geven gemeenten aan dat de controles geen signalen of zaken aan het licht brachten, waar juridische inbreng voor nodig was.

3 Sterke punten – meerwaarde DOT GM

Samengevat:

De partners zijn eensgezind: het DOT GM heeft meerwaarde. Het biedt hen slagkracht in de controles en het DOT GM brengt kennis, expertise en een netwerk mee. Kennisoverdracht vindt plaats door kennissessies en 'learning on the job'. Het DOT GM wordt gewaardeerd voor hun bereikbaarheid, de snelheid van actie en de prettige samenwerking. Tot slot genereert het DOT GM energie op de bestuurlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit.

In dit hoofdstuk bespreken we de sterke, positieve punten van het DOT GM volgens de partners van het DOT; de redenen waarom het DOT GM volgens hen meerwaarde heeft.

3.1 Extra slagkracht

Alle partners waarderen de slagkracht die de inzet van het DOT GM met zich meebrengt. Het DOT GM zorgt voor extra handen die nodig zijn voor het houden van grondige en soms ook grote controles. Zo kan door de inzet van het DOT GM bijvoorbeeld op verschillende locaties tegelijkertijd 'ingestapt' worden. Vaak worden één a twee handhavers van het DOT GM aan een controle(mid)dag toegevoegd.

3.2 Kennis, ervaring en netwerk

Vrijwel alle partners benoemen dat deelnemers aan het DOT GM veel kennis en expertise hebben. Ze hebben veel ervaring in zowel het uitvoeren van integrale controles als de maatregelen die genomen zouden kunnen worden naar aanleiding van het gesignaleerde. Ze zijn bekwaam in het herkennen van mogelijke signalen van ondermijning en weten bij verschillende situaties goed wat een passende vervolgstap is, zo geven respondenten aan. Het gaat bijvoorbeeld over kennis van bevoegdheden en de toepassingsmogelijkheden van wetten.

Deze kennis wordt op verschillende manieren gedeeld met de partners: door middel van korte kennissessies (bijvoorbeeld een middag over DOR) en in de praktijk (rondom en tijdens een controle, waarover meer bij 3.3). Ook worden vanuit het bredere programma 'Samen Weerbaar' - waar het DOT GM onderdeel van is - formats, hand- en draaiboeken gedeeld. Respondenten geven aan te waarderen dat ze hierdoor 'het wiel niet opnieuw hoeven uit te vinden'.

Enkele partners spreken tot slot waardering uit voor het netwerk van de projectleider van het DOT GM. Hij kan hen snel in contact brengen met andere personen uit het veiligheidsdomein, bijvoorbeeld met hen die expertise hebben over een bepaald specifiek probleem.

3.3 Learning on the job: van handelingsverlegen naar zelfverzekerd

De hierboven benoemde kennis en expertise wordt volgens het merendeel van de partners goed in de praktijk overgedragen door het DOT GM aan bijvoorbeeld de andere deelnemers aan een bestuurlijke controle, met name handhavers. Deze doelgroep is bij uitstek geschikt om in de praktijk te leren. Veel van hen waren handelingsverlegen bij controles en zijn steeds zelfverzekerder geworden door te leren van het DOT. Een respondent verwoordt treffend dat het koudwatervrees tegengaat. Zo benoemt een respondent dat door de inzet van het DOT de gemeente de stap durfde te zetten tot een spoedsluiting.

Dit zogenaamde ‘learning on the job’ vindt bijvoorbeeld plaats middels de controles waaraan het DOT GM meedoet. Kennisoverdracht vindt dan plaats tijdens verschillende fases van de controle: de voorbereiding op de controle, de controle zelf en na de controle (debriefing en eventuele betrokkenheid bij te nemen maatregelen of communicatie over de controle).

Het uitleren van kennis betreft soms ook een groter aantal opeenvolgende activiteiten. Zo wordt er soms vanuit Samen Weerbaar in samenwerking met het DOT-GM een sessie over een bepaald actueel thema georganiseerd (zoals het houden van een controle op horeca of het DOR), hetgeen vervolgens direct in de praktijk kan worden toegepast tijdens een controle waaraan het DOT meedoet. Het DOT GM loopt dan vervolgens nog één of twee keer bij een bepaald type controle mee om de overdracht van kennis en expertise te volmaken.

Een enkeling vraagt oplettendheid voor de rol die het DOT GM inneemt bij controles. Dat zij meer volgend zouden moeten zijn dan leidend in een controle – zodat de gemeentelijke betrokkenen goed in hun kracht worden gezet.

3.4 Bereikbaarheid, snelheid en laagdrempeligheid

De gemeenten waarderen de bereikbaarheid van het DOT GM. De projectleider van het DOT GM (eveneens de programmacoördinator van Samen Weerbaar) is goed bereikbaar en reageert snel op adviesvragen en aanvragen van ondersteuning van het DOT GM. De snelheid van de aanvraag tot de inzet van het DOT GM wordt eveneens positief beoordeeld. Sommige respondenten geven aan inmiddels ‘korte/directe lijntjes’ te hebben met juristen en/of toezichthouders, die ze daarom ook wel eens direct benaderen met een vraag (een punt dat terugkomt bij paragraaf 5.5). Tot slot valt de laagdrempeligheid van (de projectleider van) het DOT GM op. Tijdens de interviews horen we bijvoorbeeld geregeld ‘dan bellen we even met de projectleider X’. Een ander signaal van laagdrempeligheid betreft dat bij de benoemde aandachtspunten (zie hoofdstuk 5) vrijwel alle respondenten aangeven dat ze dit punt al direct bij de projectleider hebben neergelegd.

3.5 Prettige samenwerkingspartners

Tot slot benoemen veel partners dat de deelnemers van het DOT prettig in de samenwerking zijn. Ze maken op een natuurlijke wijze deel uit van het team van een integrale controle en dragen hun kennis en expertise op een prettige – niet belerende – manier over aan de andere betrokkenen.

3.6 Energie bestuurlijke aanpak

Tot slot genereert het DOT GM energie op de bestuurlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit, geven verschillende partners aan. Door het aanbod van het DOT GM worden gemeenten gealverteerd op de mogelijkheden en het belang van de gemeentelijke rol in het tegengaan van ondermijnende criminaliteit. Een goed voorbeeld hiervan vormt de automotive

week, geïnitieerd door Samen Weerbaar, met een belangrijke rol voor het DOT GM. Ook wordt door respondenten benoemd dat door het DOT GM concrete actie gestimuleerd en gefaciliteerd wordt.

4 Bijdrage DOT GM aan het tegengaan van ondermijning

Samengevat:

Het DOT GM draagt volgens partners bij aan het tegengaan van ondermijning door hun input en betrokkenheid bij controles. Zo benoemen bijvoorbeeld gemeenten dat deze controles door het DOT meer kwaliteit hebben en soms ook van een grotere omvang zijn. Hoewel het aantal controles waar daadwerkelijk vormen van ondermijnende criminaliteit gevonden wordt redelijk beperkt is, geven partners aan dat hier wel een preventief effect van uit gaat. Dit komt door de aanwezigheid van de overheid en de communicatie hierover. Het DOT GM levert ook een bijdrage aan het tegengaan van ondermijning door de ondersteuning door juristen van de inzet van bestuursrecht en door bewustzijnssessies te houden. Kortom veel betrokkenen zien een bijdrage van het DOT GM aan het tegengaan van ondermijning. Wel vragen enkele respondenten zich af of deze bijdrage niet groter zou zijn als het DOT GM qua thematiek minder breed ingezet zou worden.

Dit vierde hoofdstuk beschrijft de bijdrage van het DOT GM aan het tegengaan van ondermijning. Dit doen we door te kijken naar verschillende elementen die uit de interviews met partners naar voren kwamen:

- de opbrengst van controles (4.1),
- de kwaliteit en omvang van controles (4.2),
- preventie door communicatie (4.3),
- ondersteuning in de toepassing van bestuursrecht (4.4)
- stimuleren van bewustzijn gemeentelijke medewerkers (4.5).

In de laatste paragraaf adresseren we een overpeinzing aangaande de verhouding van de thematiek uit controles tot het thema ondermijnende criminaliteit (4.6).

4.1 Opbrengst controles

Hoewel er geen overzicht is van de opbrengst van alle controles waarbij het DOT GM betrokken was, biedt de factheet⁷ met resultaten uit de Actieweek Samen Weerbaar en interviews met gemeenten wel een goede illustratie van de opbrengst van controles waarbij het DOT GM betrokken was. We spreken deze daarom onderstaand door.

Het DOT was naast een groot aantal partners (zoals de 15 gemeenten, de Belastingdienst, de RDW en het RIEC) betrokken bij een actieweek eind maart 2022, die plaatsvond onder de noemer: *“Actieweek Samen Weerbaar”*.

De factsheet over deze actieweek laat zien dat de opbrengst uit de controles bij 143 panden in 15 gemeenten divers is:

- Meer dan 100 overtredingen inkoop- en verkoopregister;
- Twee gestolen voertuigen;
- Milieuovertredingen;
- Overtredingen van
 - o Het Bestemmingsplan;
 - o Wet arbeid vreemdelingen;

⁷ De factsheet is in te zien op de volgende pagina: [link](#). Hier zijn ook alle bij de actieweek betrokken partners in te zien.

- o Bouwvoorschriften en bouwbesluit;
- o Wet wapens en munitie;
- o Wet Basisregistratie Personen;
- o Alcoholwet;
- o Opiumwet (vondst lachgastank);
- Vervalsing van kentekenplaten;
- Signaal van uitkeringsfraude
- Signaal van huisvesting arbeidsmigranten zonder de benodigde vergunning voor kamergewijze verhuur.

Deze bevindingen hebben tot verschillende bestuursrechtelijke, fiscale en strafrechtelijke maatregelen geleid: twee spoedsluitingen, inbeslagname gestolen voertuigen, drie aanhoudingen, een PV Wet arbeid vreemdelingen, geldboete voor het vervalsen van kentekenplaten, aanschrijvingen en hercontroles (door Omgevingsdiensten, DOR, NLA en WUV).

Verschillende respondenten geven aan dat met dergelijke controles barrières opgeworpen worden om ondermijnende criminaliteit in de gemeente tegen te gaan.

4.2 Meer kwaliteit en omvang controle

Vrijwel alle gemeenten benoemen dat ze de uitgevoerde controles zonder het DOT GM ook uitgevoerd zouden hebben. Desgevraagd geeft een deel van hen aan dat de kwaliteit en/of de omvang van de controle wel is toegenomen door betrokkenheid van het DOT. Bijvoorbeeld doordat de deelnemer van het DOT iets zag tijdens een controle dat de toezichthouder van de gemeente niet (direct) zag. Of doordat de toezichthouder van een gemeente meer doortastend durfde op te treden, wetende dat het DOT er als achtervang is.

Respondenten van gemeenten waar de controles geen concrete ondermijnende vormen van criminaliteit aan het licht hebben gebracht, geven aan dat deze controles niet direct aan het tegengaan van ondermijning hebben bijgedragen. Wel zien zij een preventief effect, waarover meer bij paragraaf 4.3.

Verschillende respondenten benoemen niet alleen dat de kwaliteit hoger is van de controles waar het DOT GM aan deelnam. Zij zien ook een verstrekkender effect, namelijk dat de kennis en kunde van gemeenten is verbeterd, waardoor toekomstige door hen uit te voeren controles ook meer kwaliteit zullen gaan hebben.

4.3 Preventie en bewustzijn door communicatie

Door veel partners wordt aan de orde gesteld dat communicatie naar aanleiding van controles een preventief effect heeft en in die zin bijdraagt aan het tegengaan van ondermijnende criminaliteit. Gezien het DOT GM bijdraagt aan deze controles (zoals hiervoor al benoemd), dragen ze in die zin ook bij aan deze preventie tegen ondermijning.

Door als overheid zichtbaar aanwezig te zijn en door over controles en de opbrengsten hiervan te communiceren⁸ laat de overheid zien dat zij alert zijn op criminele activiteiten. Dat kan criminelen afschrikken én het kan zorgen voor meer vertrouwen in de overheid, wat van positieve invloed op de meldingsbereidheid van burgers en ondernemers kan zijn.

⁸ Samen Weerbaar stimuleert en faciliteert deze communicatie, door bijvoorbeeld een factsheet met opbrengsten te maken, ter verspreiding van de gemeenten en een conceptpersbericht naar aanleiding van de automotive week. Een ander voorbeeld betreffen de drie VNG-filmpjes (Gemeenten in Beeld) over het DOT GM en de automotive acties.

De communicatie over (onder andere) controles kunnen ook zorgen voor bewustzijn bij burgers van de problematiek en in die zin bijdragen aan meer meldingsbereidheid.

4.4 Stimuleren bewustzijn ondermijnende criminaliteit

Het DOT GM draagt ook indirect bij aan het tegengaan van ondermijnende criminaliteit, omdat het DOT ingezet kan worden voor bewustzijnssessies. Het gaat om sessies met toezichthouders en handhavers, maar ook wel andere gemeentelijke medewerkers, waarin zij meegenomen worden in de ernst van de problematiek en de wijze waarop zij ondermijnende criminaliteit kunnen signaleren.

4.5 Ondersteuning van de toepassing van bestuursrecht

Een volgende wijze waarop het DOT GM indirect bijdraagt aan het tegengaan van ondermijnende criminaliteit is door de inzet van hun juristen. Zo worden juristen van het DOT GM wel betrokken bij het sluiten van een woning op basis van de Opiumwet. En ze worden ook wel eens ingezet ter ondersteuning om beleid, zoals het Bibob-beleid, van een gemeente te verbeteren. Kortom door de inzet van het DOT GM worden gemeenten geholpen bij het inzetten van het bestuursrecht in het tegengaan van ondermijnende criminaliteit

4.6 Brede inzet

Hoewel de term ondermijning voor (veel) verschillende vormen van criminaliteit wordt gebruikt (het is in die zin een ‘containerbegrip’ te noemen⁹), lijkt het DOT GM (tenminste) ook ingezet te worden voor toezicht en handhaving op meer reguliere vormen van criminaliteit en regelovertreding, is het beeld dat enkele respondenten naar voren brengen. Zij benoemen dat controles zich bijvoorbeeld richten op criminaliteitsvormen en regelovertredingen die soms buiten de gezamenlijk opgestelde prioritaire ondermijningsthema’s binnen Gelderland-Midden lijken te gaan (drugscriminaliteit, witwassen, zorgfraude en mensenhandel). Zij geven hierbij vaak aan dat het hen niet bekend is hoe de lijst met thema’s waarop het DOT GM ingezet kan worden¹⁰ tot stand is gekomen.

Meerdere respondenten ervaren deze brede inzet overigens niet als een probleem. Zij geven aan dat er een preventief effect van controles uitgaat op ondermijnende criminaliteit. En dat het van belang is om alle gemeenten ‘op dezelfde vlieghoogte’ te krijgen. Zij benoemen hiernaast dat dergelijke meer reguliere vormen van criminaliteit en regelovertreding het zogenaamde haakje vormen om te kunnen controleren (waarmee vervolgens zicht op ondermijning gekregen kan worden). Hiernaast geeft een betrokkene aan dat de thema’s waarop het DOT GM ingezet kan worden de specialismen en bevoegdheden van de toezichthouders en juristen van het DOT betreffen.

Enkele respondenten vragen zich echter af of er mogelijk meer uit het DOT GM te halen in het kader van tegengaan van ondermijning, als er bij de inzet van het DOT (bijvoorbeeld bij controles) meer focus ligt op ondermijning en/of de gezamenlijk geprioriteerde ondermijningsthema’s. Hetgeen zou betekenen dat gemeenten het DOT GM niet meer vrij en naar eigen inzicht zouden kunnen inzetten (wat nu wel het geval is). Over dit punt zo direct meer bij de afsluitende paragraaf 5.9.

⁹ Zie ook de bijdrage Zicht en Greep (Boutellier, Eski, Boelens en Broekhuizen, 2019), zie de [link](#).

¹⁰ Horeca, belwinkels en kapperszaken, Opiumwet (evt. in samenwerking met het project Stuwdam), Automotive branche, Recreatie (evt. in samenwerking met het project Ariadne), Woonfraude, Integrale bedrijvencontroles (evt. in samenwerking met Theseus), Mensenhandel, Supermarkten, DOR (Digitaal opkopers register), Zorgcriminaliteit (zorgfraude en onrechtmatigheden).

5 Suggesties ter verbetering van het DOT GM

Samengevat:

Partners zijn eensgezind over de meerwaarde van het DOT GM en over de positieve punten van dit team. Desgevraagd komen zij wel met enkele suggesties waardoor het DOT GM volgens hen (nog) meer tot haar recht kan komen. Het gaat om verschillende en gevarieerde aandachtspunten, zoals het hernieuwd onder de aandacht brengen van de inzetmogelijkheden, actueel inzicht in de nog te besteden uren per gemeente en het aandacht (blijven) schenken aan een heldere rolverdeling en duidelijkheid over bevoegdheden tijdens controles.

Uit de interviews met partners van het DOT GM komen gevarieerde suggesties ter verbetering naar voren. Het is goed om te benoemen dat de meeste respondenten goed moesten nadenken om verbeterpunten te formuleren, terwijl zij juist met groot gemak de sterke punten en de meerwaarde van het DOT GM opnoemden. Onderstaande suggesties dienen in die context beschouwd te worden; het gaat om punten waarmee de ervaren meerwaarde van het DOT GM nog verder zou kunnen toenemen.

5.1 Delen inzetmogelijkheden én lessen uit de praktijk

Met name aan de start van het DOT GM is gecommuniceerd over de inzetmogelijkheden van het DOT, geven respondenten aan. Verschillende gemeenten benoemen het prettig te vinden hier – een jaar na de start – nogmaals over geïnformeerd te worden. Bijvoorbeeld door een ‘smoelenboek’ met de handhavers en juristen en DOT GM en hun competenties en expertise. En/of door – ter inspiratie – te laten zien waar gemeenten het DOT GM voor in hebben gezet in het eerste jaar.

Verschillenden gemeenten zouden het hiernaast fijn vinden als het DOT ook de lessen uit de praktijk deelt, bijvoorbeeld naar aanleiding van de automotive week: wat ging er goed (best practices), maar ook wat ging er minder goed. Gemeenten geven aan hiervan te willen leren.

5.2 Stimuleren en faciliteren borging van het geleerde bij gemeenten

Hoewel learning on the job een belangrijke meerwaarde betreft van de inzet van het DOT GM, geven verschillende partners aan dat het desondanks soms moeilijk is om de kennis en expertise goed te borgen bij gemeenten. Er zijn namelijk vaak personele wisselingen. Een signaal dat wij eerder ook al optekenden bij het onderzoek naar het delen van kennis en expertise in de provincie Gelderland.¹¹ We maken daarom gebruik van de aanbevelingen aangaande borging van het geleerde door de inzet van extra teams (zoals ook Ariadne en Theseus) bij gemeenten uit dit onderzoek¹²:

- Het DOT GM kan gemeenten stimuleren meer aan kennisborging en -deling te doen, bijvoorbeeld door bij het bespreken van de inzet van het DOT al (harde) afspraken te maken over deze kennis- en expertiseborging na afloop; hoe de gemeente de kennis en

¹¹ Zie de [link](#).

¹² Deze aanbevelingen zijn ietwat aangepast t.b.v. de toepasbaarheid voor het huidige onderzoek.

expertise na de betrokkenheid van het DOT GM zelf in praktijk gaat brengen en mogelijk verder binnen de organisatie gaat delen.

- Gezien de vele personele wisselingen bij met name toezichthouders en BOA's kan het interessant zijn te verkennen of het mogelijk is een 'train de trainer' concept¹³ in te zetten, waardoor ook na wisselingen van personeel een gemeente zelf het kennis- en expertiseniveau hoog kan houden. Hierbij zou ook een e-learning of webinar ingezet kunnen worden.
- Blijvend onderwijzen van toezichthouders en/of juristen, middels praktisch ingestoken opleidingen/cursussen (indien mogelijk met een praktijkonderdeel).¹⁴

Een respondent doet in het kader van borging de suggestie een 'dedicated' districtelijk team te maken, vergelijkbaar met het DOT, maar dan volledig intern; met medewerkers van de gemeenten en omgevingsdiensten.

5.3 Stimuleren informeren OM

Het is van belang dat de gemeente het OM tijdig informeert als er uit een controle zaken zijn gekomen die een mogelijk strafrechtelijk vervolg zouden kunnen hebben. Indien de betrokkene van het OM hierover op de hoogte wordt gesteld, dan kan deze intern benadrukken dat het om een bevinding uit een integrale aanpak gaat; hetgeen een zogenaamde 'plusje' kan betekenen in de weging die plaatsvindt om te bepalen welke zaken zullen worden opgepakt. Wellicht kan het DOT GM betrokken gemeenten bij een dergelijke situatie op het belang wijzen van het informeren van het OM.

5.4 Ondersteuning fase na controle

Verschillende partners geven aan dat de fase na een controle aandacht vraagt. Zij benoemen dat de verslaglegging beter kan en ook de opvolging van hetgeen tijdens de controle gevonden is. Hoewel dit niet de verantwoordelijkheid van het DOT betreft, zouden ze het waarderen als het DOT hierin een ondersteunende rol zou willen spelen: faciliterend danwel stimulerend. Bijvoorbeeld door een standaard format voor deze verslaglegging te ontwikkelen.

5.5 Actueel inzicht in de beschikbare uren per gemeente

Enkele gemeenten geven aan dat zij geen actueel en precies inzicht hebben in de uren die zij als gemeente nog beschikbaar hebben om het DOT GM in te zetten. Zij zouden het prettig vinden hier periodiek inzicht in te verkrijgen.

Tijdens gesprekken komt aan de orde dat gemeenten soms rechtstreeks contact zoeken met deelnemers van het DOT (dus niet via de projectleider). Hoewel dergelijke laagdrempeligheid van het team aan de ene kant voordelen heeft, is er aan de andere kant wel een risico dat het overzicht over de inzet van het DOT hierdoor minder wordt. Het is dan namelijk van belang dat de deelnemer van het DOT dit contact weer aan de projectleider doorgeeft.¹⁵

¹³ Met een selectie van personen wordt niet alleen informatie, kennis en ervaring geleerd. Zij worden ook opgeleid tot trainer, zodat zij op een later moment weer anderen kunnen trainen.

¹⁴ Een respondent benoemt dat hier vanuit Samen Weerbaar en het RIEC Oost-Nederland reeds aan gewerkt wordt.

¹⁵ Er zijn op dit moment overigens geen concrete signalen dat deze meer informele werkwijze het overzicht heeft belemmerd.

5.6 Bespreekbaar maken overzetten uren tussen gemeenten

Uit de interviews komt naar voren dat sommige gemeenten, met name door onvoldoende eigen capaciteit, niet het volledige urenbudget van het DOT GM kunnen gaan benutten. Dit terwijl sommige andere gemeenten mogelijk nog wel wat meer van het DOT GM gebruik zouden willen maken. De aanbeveling is om het overzetten van uren tussen gemeenten bespreekbaar te maken, zodat dit in een geval van onderlinge overeenkomst tussen gemeenten hierover plaats kan vinden.

5.7 Aandacht rolverdeling, bevoegdheden en verwachtingen controle

Veel partners geven aan dat de rolverdeling, bevoegdheden en verwachtingen van deelnemers aan de controle gedeeld en daarmee helder zijn. Deze zijn bijvoorbeeld geadresseerd tijdens de voorbereiding. Tegelijkertijd komen er ook enkele andere geluiden naar voren. Het betreffen enkele voorbeelden van onduidelijkheid en miscommunicatie tijdens controles, bijvoorbeeld wie (het eerste) een pand betreedt en welke bevoegdheden de betrokken DOT-leden al dan niet hebben. En er zijn enkele voorbeelden van behoefte aan meer duidelijkheid voorafgaand aan een controle: bijvoorbeeld het nader uitspreken wat er verwacht kan worden van de snelheid van de reactie van de zogenaamde achterwacht van een controle (een jurist) en duidelijkheid welke personen van het DOT GM precies aan gaan sluiten. Kortom, het is van belang om veel aandacht te (blijven) geven aan een goede rolverdeling en gedeelde verwachtingen.

5.8 Proactieve instelling

Verschillende respondenten benoemen dat zij het zouden waarderen als het DOT GM zo nu en dan (nog wat meer) vanuit hun eigen ervaring en expertise met een bepaald idee of aanbod komt, proactief, waardoor de inzet van het DOT GM niet alleen maar vraag-gestuurd plaatsvindt. Het kan bijvoorbeeld gaan om het attenderen op een criminogene branche (zoals reeds gedaan door het DOT GM begin 2023), om nieuw instrumentarium (bijvoorbeeld t.g.v. een wetwijziging), om handzame formats en draaiboeken of om een specifiek opleiding- of cursusaanbod.

5.9 Meer aandacht voor relatie tot ondermijning

Het is eerder al even kort aangestipt (in 4.6). Enkele partners uiten de behoefte om in de toekomst meer aan voorkant te prioriteren op welke thema's het DOT GM ingezet gaat worden¹⁶. Zij geven aan dat deze thema's nu vrij gekozen kunnen worden door de gemeenten en volgens hen hierdoor niet parallel lopen met de vier thema's die binnen het samenwerkingsverband in Gelderland-Midden - Samen Weerbaar – met partners geprioriteerd zijn. Sommige partners denken dat met meer focus en een meer projectmatige, gestructureerde én informatiegerichte inzet van het DOT GM meer impact gerealiseerd zou kunnen worden.

Er zijn hier echter ook andere beelden over. Zo zijn er partners die het juist waarderen dat gemeenten het DOT GM naar behoefte en op brede thematiek in kunnen zetten. Zo geeft een partner bijvoorbeeld aan dat hiermee 'de basis op orde' wordt gebracht bij gemeenten. En een andere betrokkene stelt dat het belangrijkste is dat gemeenten door het DOT GM geholpen worden, bijvoorbeeld door een lacune in kennis op te vullen.

Ook wordt naar voren gebracht dat er wel degelijk een relatie is tussen de brede thematiek waarop het DOT GM ingezet kan worden en (de geprioriteerde) ondermijningsproblematiek. Zo stelt een betrokkene dat (zoals ook al aangestipt in 4.6) een inzet op dergelijke brede thematiek toegang verschaft tot panden en locaties waar vervolgens (signalen van) ondermijnende

¹⁶ Hetgeen niet aansluit op de werkwijze die afgesproken is en tot nu toe gehanteerd, waarbij gemeenten 'in de lead' zijn; zelf mogen bepalen waar ze het DOT GM op inzetten.

criminaliteit kunnen worden gezien. Hiernaast wordt aangegeven dat hoewel de thema's waarop het DOT GM ingezet breed lijken, zij wel degelijk allemaal een relatie hebben of zouden kunnen hebben met ondermijnende criminaliteit en de geprioriteerde thema's. Tot slot wordt aan de orde gesteld dat de thema's waarop het DOT GM ingezet kan worden de thema's betreffen waarin de toezichthouders en juristen van het DOT zowel bevoegdheden, als expertise hebben. Kortom waarin ze het meest tot hun recht komen.

Gezien de verschillende beelden over de inhoudelijke focus van het DOT GM is het raadzaam hier nader met elkaar over te spreken. Hierbij kan het behulpzaam zijn als er een grafische weergave komt waarin staat hoe de DOT-GM-onderwerpen zich verhouden tot (de vier geprioriteerde) ondermijningsthema's.

Auteur

Drs. Jolijn Broekhuizen

Uitgave

Bureau Broekhuizen – onderzoek en advies

info@bureaubroekhuizen.nl

© Bureau Broekhuizen, Amersfoort 2023